

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 116. ÉVFOLYAM

1981. ÁPRILIS • XXX. ÉVFOLYAM 4. SZÁM.

T A R T A L O M

<i>Gáspár Hantos Géza:</i> Az erdőrendezés fejlesztésének irányelvei	141
<i>Dr. Sali Emil:</i> Fakitermelésünk mennyiségének helye a Világban	144
<i>Dr. Tompa Károly:</i> Erdészeti csemeték, dugványok hűtőházi tárolása	146
<i>Dr. Papp Tivadar:</i> Csuklós traktorok az árpádtetői erdészet felújítógázásaiban	149
<i>Dr. Bencke Lajos:</i> Mennyi takarmányt nyújtanak a különböző fafajok állományai a vadnak?	153
<i>Dr. Váradi Géza:</i> Az európai fapiac kilátásai	157
<i>Komlósi Sándor:</i> A DEFAG nagyüzemi fécántenyésztéséről	161
<i>Reményfy László:</i> Erdőfelújítás cserrel — vagy gyertyánnal?	164
<i>Dr. Marosvölgyi Béla, dr. Winkler András:</i> Aprítéktermelés nemesnyár gallyanyagból forgácslapgyártás céljára	165
<i>Dr. Bán István:</i> Matematikai algoritmusok biológiai alkalmazásában elkövetett hibáink	169
<i>Jérome René:</i> Mezőgazdaság gépesítési kutatási tanácskozás	174
<i>Führer Ernő:</i> Hómérések erdős területen	176
<i>Dr. Szőnyi László:</i> Az USA erdő- és fagazdálkodásáról	179
<i>Címkép:</i> Tavasz a Mátrai EFAG káli csemetekertjében (Fotó ERTI, Horváthné Lajkó Ilona felvétele)	
<i>A háttapon:</i> Szakszerűen nevelt elegyes állomány a Pilisben (Fotó ERTI, Körmeny Tibor felvétele)	

СО Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Гашина Хантош Г.:</i> Директивы развития лесостроительства	141
<i>Д-р Шали Е.:</i> Место, занимаемое Венгрией в мире по количеству заготавливаемой древесины	144
<i>Д-р Томпа К.И.</i> Хранение лесных саженцев, черенков в холодильнике	146
<i>Д-р Панн Т.:</i> Сочлененные тракторы в лесовозобновительных рубках арпадтёвского лесничества	149
<i>Д-р Бенце Л.И.</i> Сколько кормов предоставляется дичи насаждениями разных лесных пород?	153
<i>Д-р Варади Г.И.</i> Перспективы европейского лесного рынка	157
<i>Комлоши Ш.И.</i> Крупнохозяйственное разведение фазанов в Южноравнинском лесхозе	161
<i>Маросвельди Б., д-р Винклер А.:</i> Производство технической шепы из веток евро-американских гибридов тополя черного для изготовления древесностружечных плит	165
<i>Д-р Бан И.И.</i> Ошибки, допущенные в биологическом использовании математических алгоритмов	169
<i>Фюрер Е.И.</i> Измерения снега на лесных территориях	176

C O N T E N T S

<i>G. Gáspár-Hantos:</i> Development principles for forest survey in Hungary	141
<i>E. Sali:</i> The quantity of harvested timber in Hungary and its place in the world order of rank	144
<i>K. Tompa:</i> Cold storage of forest seedlings and cuttings	146
<i>T. Papp:</i> Work with skidders in the regeneration cuttings of the forestry unit Árpádtető	149
<i>L. Bencke:</i> What forage crops are provided for the game in the stands of various tree species?	153
<i>G. Váradi:</i> Prospects of the European timber market	157
<i>S. Komlósi:</i> Large scale pheasant breeding practices in the Déalföld State Forest Enterprise	161
<i>B. Marosvölgyi—A. Winkler:</i> Chipping of euramerican poplar branches and its use in the particle-board production	165
<i>I. Bán:</i> Mistakes committed in the application of mathematical algorithms on the field of biology	169
<i>E. Führer:</i> Snow measurements on forested lands	176

A Z E R D Ő

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: Budapest, Pf.: 17., 1277. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat, Budapest, Lenin krt. 9—11. Levélcím: Budapest, Pf.: 223., 1906. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják: az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még: a Posta Központi Hírlapiroda (Budapest, József nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre: 120.— Ft, félévre: 60.— Ft, egyes szám ára: 10.— Ft. Külföldön terjeszti: a „Kultúra” Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf.: 149. H—1389). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregység, Eger. 81 4. 561. Felelős vezető: Vilček János.

Index: 25 208

HU ISSN 0014—0031

AZ ERDŐRENDEZÉS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYELVEI

GÁSPÁR—HANTOS GÉZA

Erdőrendezésünk az utóbbi 10 évben jelentős eredményeket ért el. 1975-ben valamennyi területre érvényes üzemtervvel rendelkezünk. Az üzemtervek információtartalma főleg 1971 és 1976 óta bővült számottevően. Egyrészt a termőhelyfeltárás jobban megalapozta a bővített újratermelést, másrészt a községhatáros felvételtől a körzeti és erdőgazdasági egységekre vonatkozó üzemtervezésre való átállás — az üzemtervezés hatékonyságának növelése mellett — a gazdálkodók (erdészetek, termelőszövetkezetek) egyidejű és teljes területű üzemterv-ellátottságát szolgálja.

1970-től az üzemtervezésben fokozatosan áttértünk a számítógép használatára, 1975-ben már valamennyi üzemterv számítógépes adatfeldolgozással készült el. A számítógép alkalmazása tovább növelte az üzemtervek információtartalmának kihasználhatóságát és lehetővé tette az erdőállomány-adattár létrehozását és annak folyamatos aktualizálását. A korszerű erdőgazdálkodás alapinformáció-bázisát jelentő üzemtervek tartalmát és információkészségét — az irányítás és a gazdálkodás korszerűségének növelése érdekében — az aktualizált erdőállomány-adattár adta lehetőségekre épülve kell fejleszteni. A fejlesztés célja, hogy az üzemtervek

- igazodjanak a népgazdaság tervezési rendszeréhez,
- alkalmasak legyenek bármely szintű és időtávlatú tervek, prognózisok, elemzések elkészítésére,
- információtartalmukban és tervezési módszereikben jobban figyelembe vegyék a termelési folyamatok műszaki és ökonómiai igényeit.

Az Erdőrendezési Szolgálat, felhasználva a korábbi fejlesztési munkák eredményeit (Állami Erdőrendezőiségek Műszaki Irodája, MÉM erdészeti és faipari főosztály, MTA erdőrendezési és gazdaságtani „ad hoc”-bizottság), kidolgozta az erdőrendezés fejlesztésének irányelveit. Az irányelveket a Fagazdasági Tanács műszaki fejlesztési bizottsága megvitatta és jóváhagyta, ebből egy-két, a gazdálkodókat leginkább érintő gondolatot emelek ki.

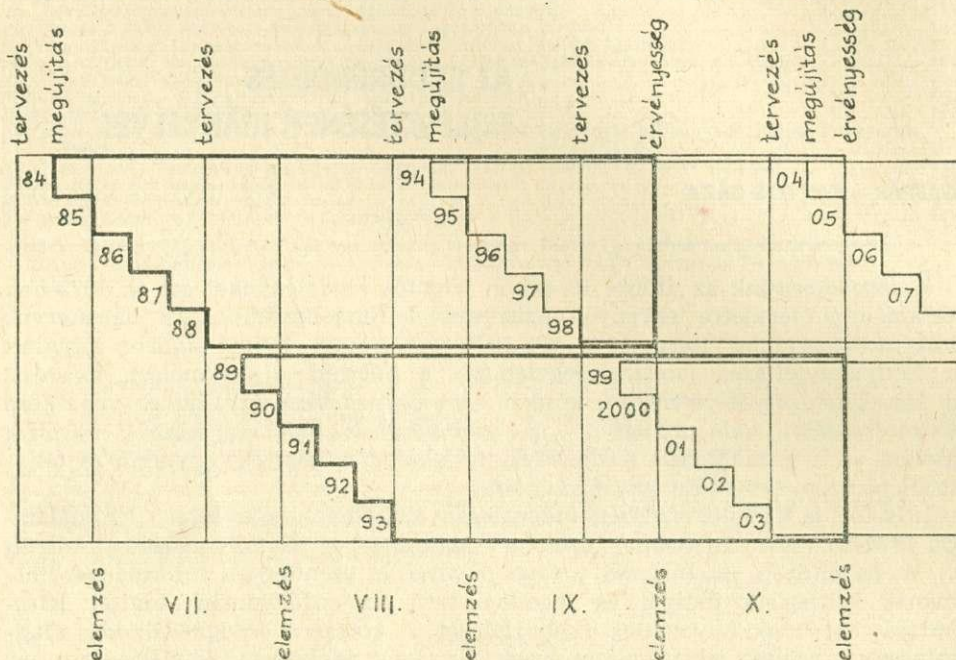
A termelési alapok, az erőforrások feltárása és az erdővagyon számbavétele (erdőleltározás) továbbra is a tervezés és az értékelés megalapozására szolgál.

Az állapotfelvétel tartalmazza mindazokat az adatokat, melyek jellemzői az adott erdőrészletnek, földrészletnek (terület, termőhely, erdőállomány, fel-tartás stb.) és szükségesegek a prognózisok, tervek készítéséhez (vágásérettségi kor, termelési cél stb.).

A részletes *állapotfelvétel* általában 10 évenként készül. Egyes esetekben, amikor az általános, 10 éves visszatérési időn belül az állapotfelvétel adatainak megbízhatósága a kívánt szint alá süllyed, elavul vagy olyan változás következik be, amelyet a felvétel időszakában nem lehetett értékelni, *időszakos állagot felvétellel* kell az adatokat megújítani (pl. gyorsan növény fajok állapotában bekövetkezett változások, belépő erdőtelepítések, megjelent vagy eltűnt természetes újulatok, üzemterv-módosítások stb.).

Az üzemtervek megújítása és érvényességi ideje

Az üzemtervek megújítása során a jelenlegi felvételi adatokat *ki kell bővíteni*, a több variációs erdősítési tervek, a választéktervek, a vágásbesorolások és a tervalternatívák készítéséhez, a gazdálkodás értékeléséhez és az erdőfeltárás, közelítés, szállítás, elsődleges fafeldolgozás gazdasági korlátainak számbavételéhez szükséges adatokkal. Az erdőállomány adatainak felvételében, azok pontosságában és megbízhatóságában egységes szempontok szerinti differenciálás szükséges a termőhely, illetve az állomány minősége, értéke, a tervezés szintjének, illetve távlatának figyelembevételével.

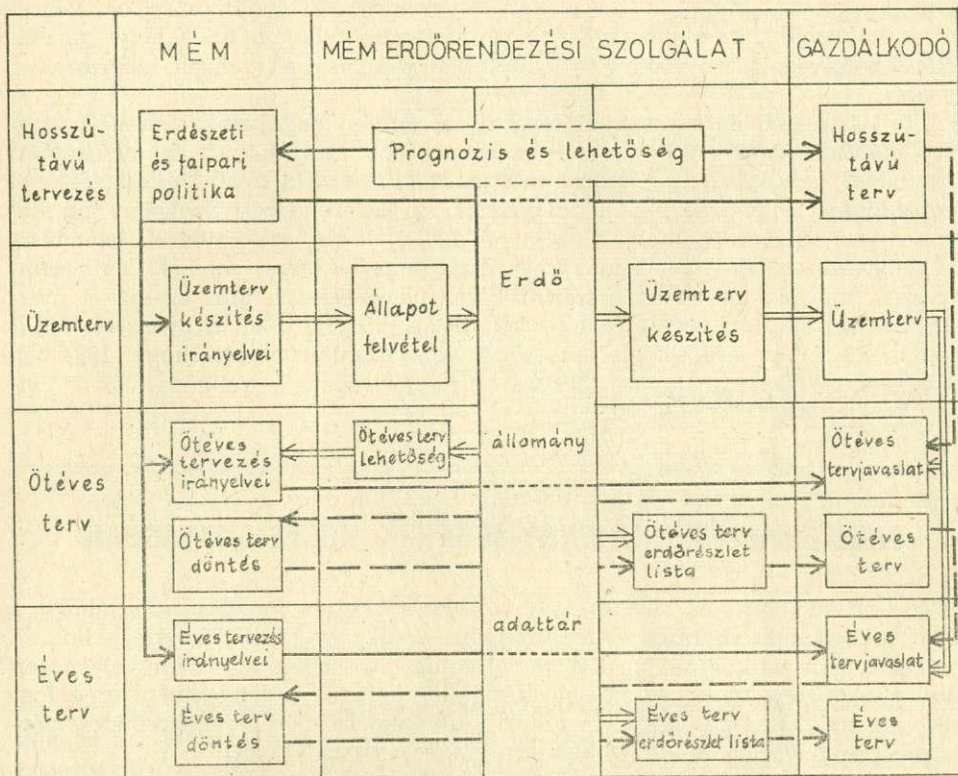
A tervezés döntő eleme az erdőállomány-adattár. Az állapot és az időközi állapotfelvétel, valamint a változásokat átvezető aktualizálás az erdőállomány-adattárat „napra kész” állapotban tartja, híven tükrözve az erdők pillanatnyi állapotát, az erdőművelési és fahasználati kötelezettségeket — lehetőségeket. Ez a folyamatos összevethetőségre alkalmas adattár, illetve üzemterv alapot ad

- az ágazat gazdaságpolitikai célkitűzéseinek a kialakításához,
- az ágazat — ezen belül a gazdálkodók — hosszú, közép és éves termelési, termékhaznosítási és gazdálkodási feladatainak meghatározásához,
- az erdővagyonnal való gazdálkodás hosszú, közép- és éves távú értékeléséhez, illetve a különböző irányítási szintek a tervigényüknek megfelelő állapot-, illetve tervadatokhoz, listákhoz juthatnak az erdőállomány-adattárból.

A számítástechnikai fejlesztés során kitűzött cél, hogy az erdőállomány-adattárat adatbázis-kezelő rendszerre átültessük, és ezzel az aktualizálás technikai folyamata, valamint a felhasználók igényeinek kielégítése könnyebben megoldható lesz. Az ágazati irányítási szinten azonos időpontra és időtartamra vonatkozó állapot- és tervadatok, valamint elemzések szükségesek: a hosszú távú országos erdőgazdálkodási tervekhez, a középtávú országos, megyei

FATERMESZTÉS TERVEZÉSI RENDSZERE

és erdőgazdasági (vállalati) tervekhez és az éves tervekhez, igény szerinti variációban. A megyei, erdőgazdasági irányítási szinten hosszú, közép és éves erdőgazdálkodási tervek, elemzések, állapotra vonatkozó adatok szükségesek, gazdálkodói mélységben. Az üzemi irányítási szinten jelentkezik hagyományos formában az üzemterv és az általános tájékoztatáson túl elsősorban az ötéves és éves végrehajtási tervekhez és a gazdálkodás elemzéséhez ad információt.

Annak érdekében, hogy az üzemterv összhangban legyen a népgazdaság öt-éves tervezési rendszerével, a részletes tervelőírásokat, tervváltozatokat a megújítás időpontjától függően, 12—16 évre kell megadni úgy, hogy az üzemtervek a felvételi ciklust követő, további két ötéves tervben is érvényes, tételeken tervezett előírásokat tartalmaznak. Így biztosítható, hogy az ötéves tervek tervezési időpontjában — általában két évvel a tervidőszak kezdete előtt — az egész országra kiterjedően érvényes üzemtervi előírások alapján történjen a tervezés. Az ötéves tervezési rendszerhez történő igazodás, valamint tervváltozatok kimunkálása érdekében meg kell változtatni a sürgősség értelmezését. Minden előírásnak — akár tételeken, akár modellek felhasználásával tervezzük — egy meghatározott ötéves tervhez kell kapcsolódnia, de további jelzéssel utalni lehet az előrehozás vagy elhagyás lehetőségére, amely egyúttal a tervváltozatokat is eredményezi. Az üzemtervek tartalma és tervezési rendszere kapcsolódik így az ágazati tervezési és ellenőrzési rendszerhez.

A tervezés színvonalának javítása, az üzemtervek és az ágazati távlati tervek szoros kapcsolata érdekében az *üzemtervezési irányelvek* jegyzőkönyvének tartalmaznia kell az elmúlt gazdálkodási időszak értékelését, a hosszútávú tervkoncepciókból, a hozadékszabályozásból, fafajpolitikai célok végrehajtásából adódó, az üzemtervben érvényesítendő feladatokat, a helyi gazdálkodást befolyásoló tényezőket és a tervezést elősegítő, aktualizált táblázatokat, listákat.

A fejlesztési feladatok végrehajtása természetesen megkívánja a *számítástechnika alkalmazásának fejlesztését, az üzemtervek tartalmának és megjelenési formájának változását, a fotogrammetria és kartográfia továbbfejlesztését.* Az erdőrendezés fejlesztésének végrehajtására az Erdőrendezési Szolgálat munkacsoportokat szervezett, melyek üzemi és felügyelési szakemberek bevonásával dolgozzák ki az egyes témakörök részletes fejlesztését. Az 1983. évi üzemtervezést már az új rendszer szerint kívánjuk elvégezni. Már ez évben megkezdjük az 1990. év végéig lejáró üzemtervek kiegészítését, a nyárasok felülvizsgálatát és az erdőtelepítések folyamatos üzemtervezését, hogy 1984-ben érvényes üzemtervek alapján, országos prognózisokat, tervalternatívákat tudjunk szolgáltatni.

FAKITERMELÉSÜNK MENNYISÉGÉNEK HELYE A VILÁGBAN

Célszerű időnként és röviden, olyan kérdésekkel is foglalkoznunk, hogy a hazai erdőgazdálkodásunk — a különböző tevékenységi körökben — hol áll a világ erdőgazdálkodásában. Ilyesmivel eddig elsősorban az erdőművelés, ezen belül a csemetetermelés és az erdősítés (különösen az erdőtelepítés) terén foglalkozhattunk. Érdekes összehasonlításra kívánczok mód a fakitermelés mértékének, összetételének és növekedési ütemének vizsgálatával.

Ábránkon — FAO-évkönyvek alapján, illetve felhasználásával — a világ, Európa és hazánk összes fakitermelését és iparifa-kitermelését szemléltetjük 33 év adataiban 1946-tól 1978-ig. Bár ábránk a lényeges jellemzőket világosan mutatja, helyes, ha a legfontosabbakat szóban megismételjük.

A *világ* összes fakitermelése az említett időszak alatt kerekén megkétszereződött: 1,3 milliárd m³-ről mintegy 2,6 milliárd m³-re növekedett (a trend szerinti átlagos növekedési ütem 2,34⁰/₀/év). Az iparifa-kitermelés kb. a 2,3-szeresére nőtt: közel 0,6 milliárd m³-ről, közel 1,4 milliárd m³-re (a trend üteme 2,56⁰/₀/év).

Európa összes fakitermelése stagnálnak mondható: évi 300 millió m³ körül mozgott, s a trend mindössze 0,28⁰/₀/év növekedést mutat. Az iparifa-kitermelés 154 millió m³-ről 266 millió m³-re, azaz az 1,7-szeresére nőtt (a trend szerinti növekedési ütem 1,81⁰/₀/év).

A *hazai* összes fakitermelés az 1946. évi 5,6 millió nettó m³-ről 5,7 millió m³-re növekedett. Az időszak alatt azonban a hullámzások igen jelentősek. A kiszámított trend végül is 2,26⁰/₀/év átlagos növekedési ütemet mutat, és ez erősen megközelíti a világ átlagát. A hazai iparifa-kitermelés a közel 0,9 millió m³-ről 3,3 millió m³ fölé, azaz majdnem a négyszeresére növekedett, mégpedig átlagosan 5,73⁰/₀/év ütemben. Ebben a növekedésben jelentősebb a szerepe a fafeldolgozó ipar hazai alapanyagbázison történt fejlesztésének, de nem hanyagolható el annak az exportlehetőségnek a kihasználása sem, amely nagymértékben növelte a hazai fakitermelés iparifahányadát.